

การป้องกันการตกเป็นเหยื่อคุกคามทางเพศ ของเด็กในโลกออนไลน์ The prevention of online child sexual crime victimization

ร.ต.อ.หญิง พรรษาดี คล้อยระยั* อุนิษา เลิศโตมรสกุล**
Pol.capt. Pansavadee Kloyrayab* Unisa Lerdtomornsakul**

Received : 30 April 2021 / Revised : 19 May 2021 / Accepted : 28 May 2021

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัญหาการตกเป็นเหยื่อคุกคามทางเพศของเด็กในโลกออนไลน์ 2) เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการป้องกันการตกเป็นเหยื่อทางเพศของเด็กในโลกออนไลน์ 3) เพื่อเสนอแนะแนวทางการป้องกันการตกเป็นเหยื่อทางเพศของเด็กในโลกออนไลน์ โดยเป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยองค์กรภาครัฐ องค์กรภาคเอกชน ทีมสหวิชาชีพ จำนวน 10 คน

ผลการวิจัยพบว่า สภาพปัญหาการตกเป็นเหยื่อคุกคามทางเพศในสื่อสังคมออนไลน์ปัจจุบันมีจำนวนมากขึ้น ซึ่งเกิดจากหลายสาเหตุทั้งจากตัวของเด็กที่เข้าถึงโซเชียลมีเดียได้ง่าย ไม่ถูกจำกัดเรื่องสถานที่ และเวลา อีกทั้งตัวเด็กเองมีการรับรู้สื่อหรือว่ามีภาระวังตัวเองที่ต่างกันไป รวมถึงการตอบสนองเมื่อเกิดเหตุหรือถูกกระทำ ครอบครัวยังเด็กมีปัญหาในครอบครัวที่ทำให้เด็กต้องพึ่งพาสังคมออนไลน์ สภาพแวดล้อมที่เด็กอยู่ รวมไปถึงเพื่อนของเด็ก และตัวผู้กระทำความผิดที่มักจะเป็นผู้ที่มีความชำนาญ ส่วนรูปแบบการคุกคามทางเพศในโลกออนไลน์ประกอบด้วย การกลั่นแกล้งทางเพศ การข่มขู่ทางเพศ การลวนลามทางเพศ และการอนาจารทางเพศ สำหรับปัญหาและอุปสรรคในการป้องกันการตกเป็นเหยื่อทางเพศของเด็กในโลกออนไลน์ พบว่า ถึงแม้กฎหมาย บทลงโทษ และนโยบายของรัฐเกี่ยวกับการป้องกันการถูกคุกคามทางเพศในโลกออนไลน์มีความสอดคล้องเหมาะสมกัน แต่การนำผู้ต้องหามาลงโทษนั้นมีความยากลำบาก เนื่องจากว่าในโลกออนไลน์นั้น ไม่สามารถเก็บพยานหลักฐานได้ครบทั้งหมด และขาดการประสานงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานภาครัฐ ภาครัฐกับภาคเอกชน ส่วนแนวทางในการป้องกันการตกเป็นเหยื่อทางเพศของเด็กในโลกออนไลน์ รัฐและหน่วย

*นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาอาชญวิทยาและงานยุติธรรม ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

**รองศาสตราจารย์ สาขาวิชาอาชญวิทยาและงานยุติธรรม ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

*Master's degree student, program in Criminology and Criminal Justice, Department of Sociology and Anthropology, Faculty of Political Science, Chulalongkorn University

** Associate Professor, program in Criminology and Criminal Justice, Department of Sociology and Anthropology, Faculty of Political Science, Chulalongkorn University

งานที่เกี่ยวข้องควรมีการดำเนินการเชิงรุก การประชาสัมพันธ์ โดยใช้สื่อสังคมออนไลน์ เพื่อให้ความรู้แก่เด็ก เจ้าหน้าที่รัฐที่เกี่ยวข้องให้ความสำคัญกับคดีและเหยื่อ ไม่เผยแพร่ข้อมูลเหยื่อ ส่วนองค์กรเอกชนหรือภาคเอกชนควรให้การสนับสนุนทรัพยากรต่าง ๆ ให้นหน่วยงานภาครัฐ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย การคุกคามทางเพศของเด็กในโลกออนไลน์มีหลายรูปแบบ ดังนั้นผู้ปกครอง ครู และเจ้าหน้าที่ของรัฐ ตลอดจนหน่วยงานภาคเอกชนควรสร้างการตระหนักรู้ ความรู้ความเข้าใจในการใช้สื่อสังคมออนไลน์ และการป้องกันตนเองไม่ให้ตกเป็นเหยื่อคุกคามทางเพศในสื่อสังคมออนไลน์

คำสำคัญ : การป้องกัน/ เด็ก /การคุกคามทางเพศ/ ออนไลน์

Abstract

This objectives were 1) to study the problem of online child sexual victimization. 2) To study the problems and barriers to preventing child sexual victimization online. 3) To provide advice on how to prevent child sexual victimization online. This study was a qualitative research utilizing in-depth interview technique. The 10 samples consisted of government organizations, private organizations and multidisciplinary teams.

The results of the research were as follows: The current problem of sexual harassment on social media is increasing. This is caused by various reasons, including the child's easy access to social media with no boundary of space and time. Besides, children themselves have different perceptions of the media and different self-awareness of the danger on the cyber space. Family problem is also one of the causes that turn children into social media dependence. Furthermore, the environment in which the child live in, peer influences and the experienced perpetrators are also the factors of children's being victimized on line. The patterns of online sexual harassment include: Bullying, Sexual intimidation, Preaching and sexual assault. For obstacles to preventing child sexual victimization online, the study found that even though sanction laws and government policies on the prevention of sexual harassment online are consistent and updating but taking the accused into justice for

punishment is difficult. Due to the fact that collecting all necessary evidence from the cyber space is hard to achieve. In addition, lack of coordination between government agencies, the public sector and the private sector make the problem even worse. Therefore, based on the results of this study, the author proposes the guidelines for preventing child sexual victimization online as following: 1) government and related agencies should uptake proactive actions and more public relations, 2) using social media as a channel to educate children, 3) the relevant government officials pay more attention to the case and the victim by not giving their information to the public and 4) the private organizations should take part in providing various resources to government agencies.

Regarding the recommendation from this study, it is clearly shown that the sexual harassment of children online takes many forms, therefore, parents, teachers and government officials including the private sector should collaborate in raising awareness of children on how to avoid being the victim of on-line sexual harassment and understand the danger of social media so that they can safeguard themselves from being the victim.

Keywords: prevention/ child/ sexual crime victimization/online

บทนำ

ความก้าวหน้าของเทคโนโลยีการสื่อสาร ทำให้โลกในปัจจุบันเปรียบเสมือนโลกที่ไร้พรมแดนผ่านสื่อกลางที่เรียกว่า “อินเทอร์เน็ต” โดยการนำเอาประสิทธิภาพของอินเทอร์เน็ตมาใช้เพื่อเป็นประโยชน์ต่อชีวิตประจำวัน (จิรศักดิ์ ภูมิเจริญ, 2556) ใช้บริการผ่านอุปกรณ์ที่ใช้กันอย่างแพร่หลายไม่ว่าจะเป็นโทรศัพท์มือถือ, แท็บเล็ต หรือคอมพิวเตอร์เป็นต้น และมีแนวโน้มจะสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง และก่อให้เกิดปัญหาการถูกคุกคามทางสื่อออนไลน์ เช่น การปล่อยข่าวเท็จเพื่อข่มขู่โพสต์รูปหรือวิดีโอเพื่อประจาน เป็นต้น โดยเฉพาะในยุคที่มีการใช้สื่อสังคมออนไลน์กันอย่างแพร่หลายไม่ว่าจะเป็น facebook, twitter, instagram มีจำนวนผู้ใช้งานกันเป็นจำนวนมาก ดังนั้น หากมีการใช้งานที่ขาดความระมัดระวังด้านความปลอดภัย หรือความเป็นส่วนตัวอาจจะทำให้เกิดอันตรายได้

ปัจจุบันจำนวนประชากรทั้งโลกอยู่ที่ 7,750 ล้านคน จำนวนมีผู้ใช้อินเทอร์เน็ต 4,540 ล้านคน คิดเป็น 59% ของจำนวนประชากรทั้งหมด และมี 3,800 ล้านบัญชี social media คิดเป็น 49% ของประชากรทั้งหมด โดยเมื่อเทียบสัดส่วนคนที่ใช้ Internet ในประเทศต่อจำนวนประชากรคนไทยใช้ Internet 75% ต่อจำนวนประชากรทั้งหมดของประเทศ ในขณะที่ค่าเฉลี่ยทั่วโลกอยู่ที่ 59%โดยเมื่อเปรียบเทียบในทวีปต่าง ๆ พบว่า ทวีปที่มีผู้ใช้อินเทอร์เน็ตมากที่สุดคือ เอเชีย โดยคิดเป็นร้อยละ 45.1 ของผู้ใช้อินเทอร์เน็ตทั้งหมด และ ประเทศที่มีประชากรผู้ใช้อินเทอร์เน็ตมากที่สุดคือประเทศจีน คิดเป็นจำนวน 620 ล้านคน (world internet users statistics, 2020) จากผลการสำรวจของสำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (องค์การมหาชน)(2562) พบว่า กิจกรรมที่ผู้ใช้อินเทอร์เน็ตใช้เวลาในการเข้าถึงมากที่สุด คือ การใช้สื่อสังคมออนไลน์ เช่น Facebook Twitter Instagram มีจำนวนชั่วโมงการใช้งานอินเทอร์เน็ตโดยเฉลี่ย 3 ชั่วโมง 30 นาทีต่อวัน กรุงเทพมหานครเป็นเมืองหลวง ที่มีการใช้งาน Facebook มากเป็นอันดับ 1 ของโลก สาเหตุที่สื่อสังคมออนไลน์มีผู้เข้าใช้เป็นจำนวนมากนั้น อาจเป็นเพราะว่าเป็นเครือข่ายที่สามารถโยกย้ายไปได้ทั่วโลกโดยไม่มีข้อจำกัดด้านเวลาและสถานที่ เป็นสื่อที่มีความเป็นปฏิสัมพันธ์ ผู้ใช้สามารถโต้ตอบระหว่างกันโดยตรงได้อย่างสะดวกรวดเร็ว เป็นการสื่อสารแบบสื่อประสม ผู้ใช้สามารถใช้ประโยชน์จากสื่อทางเสียง ข้อมูลภาพนิ่งอินเทอร์เน็ตสามารถลดข้อจำกัดในการสื่อสารที่มีอยู่ในสื่ออิเล็กทรอนิกส์แบบเดิมอีกทั้งยังช่วยเชื่อมประสานสื่ออิเล็กทรอนิกส์แบบเดิมที่มีอยู่หลายประเภทให้รวมเข้าเป็นระบบอิเล็กทรอนิกส์ที่สมบูรณ์ได้ (ธวัชชัย แม่นคร, 2562) สื่อสังคมออนไลน์จึงเป็นช่องทางที่สำคัญในการสื่อสารระหว่างบุคคลและสถาบันทางสังคมต่าง ๆ ได้แก่ ครอบครัว สื่อมวลชน และองค์กรที่ทำงานเกิดเป็นเครือข่ายสังคมแบบสื่อสารไร้สายขึ้น พัฒนาการของอินเทอร์เน็ตและโทรศัพท์เคลื่อนที่ในปัจจุบัน ก็เกิดจากการหลอมรวมของเทคโนโลยีทั้ง 3 ด้านนี้ และส่งผลต่อพฤติกรรมกรรมการสื่อสารในระดับบุคคลเป็นอย่างมาก

การคุกคามผ่านสื่อออนไลน์เป็นการคุกคามหรือรุกรานสิทธิส่วนบุคคลในวิธีการที่ก่อให้เกิดความกลัวต่อเหยื่อทางอิเล็กทรอนิกส์ ปัญหาการรบกวน และการคุกคามนั้นมีหลายรูปแบบด้วยกัน

บนโลกของสื่อออนไลน์ หลาย ๆ กรณีที่ผู้คุกคามและผู้เสียหายหรือเหยื่อนั้นเคยมีความสัมพันธ์กันมาก่อน (รักษ์ชิตา โพธิ์พิทักษ์กุล, 2550 : 10) และการคุกคามทางสื่อออนไลน์จะเริ่มขึ้นเมื่อผู้เสียหายหรือเหยื่อพยายามทำการตัดความสัมพันธ์ อย่างไรก็ตามการคุกคามทางอินเทอร์เน็ตอาจเกิดขึ้นจากคนแปลกหน้าหรือจากการให้ข้อมูลส่วนบุคคลผ่านทางอินเทอร์เน็ต ทำให้เกิดการคุกคามทางอินเทอร์เน็ตโดยเข้าถึงข้อมูลส่วนบุคคลเกี่ยวกับตัวของเหยื่อ ซึ่งสามารถทำได้ง่ายดายโดยการคลิกเมาส์ไม่กี่ครั้ง สื่อและเทคโนโลยีต่างๆ เหล่านี้กำลังกลายเป็นเสมือน ‘ดาบสองคม’ เนื่องจากถูกใช้เป็นเครื่องมือในการแสวงหาประโยชน์ทางเพศต่อเด็กและเยาวชนที่อาจจะรู้เท่าไม่ถึงการณ์ ทำให้ตกเป็นเหยื่อของภัยคุกคามและความรุนแรงทางเพศบนโลกออนไลน์ได้ง่าย และเป็นประเด็นปัญหาที่มีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นเรื่อยๆ

ประเทศไทยยังมีความท้าทายทั้งในเรื่องนโยบายและแนวทางในเชิงกฎหมายที่บางจุดอาจมีความล้าสมัย ขาดการนิยามที่แน่ชัด มีบทลงโทษต่ำเกินไปในบางกรณี ขาดกลไกสนับสนุนที่เหมาะสมในการดำเนินคดีในกรณีข้ามชาติ รวมถึงขาดการเก็บรวบรวมและแชร์ข้อมูล Big Data ระหว่างกัน เป็นต้น ซึ่งทำให้ยังไม่สามารถแก้ไขปัญหาเรื่องภัยคุกคาม ความรุนแรง และการแสวงหาผลประโยชน์กับเด็กบนโลกออนไลน์ได้อย่างเด็ดขาด แต่หน่วยงานและองค์กรต่างๆ ของไทยยังคงเดินหน้าและผลักดันการแก้ไขปัญหาอย่างต่อเนื่อง พร้อมทั้งยังมุ่งหวังและค้นหามาตรการที่ดีที่สุดในการเตรียมรับมือ ส่งเสริมความตระหนักรู้ และสร้างความร่วมมือให้ครอบคลุมมิติต่างๆ เพื่อให้ตัวเด็กที่ไม่ว่าจะอยู่ในสถานะใดได้รับความคุ้มครองสูงสุดตามหลักสิทธิมนุษยชน รวมถึงได้รับการปกป้องจากภัยคุกคามบนโลกออนไลน์ให้ได้มากที่สุดโดยเน้นที่ตัวเด็กเป็นสำคัญ

แนวคิดและทฤษฎีที่ใช้ในการวิจัย

1.แนวคิดความคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการคุกคาม

การคุกคามความหมายตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 หมายถึง การแสดงด้วยกิริยาหรือวาจาให้หวาดกลัว ทำให้หวาดกลัว (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556) ส่วนการให้คำนิยามพฤติกรรมของบุคคลที่มีลักษณะคุกคาม จึงเป็นการกระทำทางกายภาพที่สื่อให้เห็นถึงการกระทำที่เป็นความผิด การคุกคามอยู่ในรูปแบบต่างๆ ที่ก่อให้เกิดความกลัว ปรากฏในรูปแบบที่เป็นการกระทำซ้ำ ๆ เช่น ได้รับการติดต่อจากผู้ที่ไม่เป็นที่พึงประสงค์ (ไม่ว่าโดยทางจดหมายหรือการสื่อสารในรูปแบบอื่น) โดยสังเกตพฤติกรรมของบุคคลอื่นอย่างใกล้ชิดสำหรับช่วง ระยะเวลาหนึ่ง หรือติดต่อกับสมาชิกในครอบครัว เพื่อน หรือเพื่อนร่วมงานของเหยื่อหรือเป้าหมาย และรวมถึงการคุกคามทางอินเทอร์เน็ตคือลักษณะของการคุกคาม (รักษ์ชิตา โพธิ์พิทักษ์กุล, 2550, น. 14)

รูปแบบของการคุกคาม

บาร์เมษฐ์ ดวงเพชร (2559) ได้กล่าวถึง การคุกคามว่าอาจจะเกิดขึ้นโดยที่ผู้เสียหาย หรือเหยื่ออาจจะไม่ทราบด้วยซ้ำว่าเกิดขึ้นและพวกที่ชอบคุกคามส่วนใหญ่ มักจะคิดว่าผู้เสียหายหรือ เหยื่อชอบ

การกระทำของผู้กระทำการคุกคาม หรือในบางรายคิดว่าเป็นการช่วยเหลือเหยื่อ การคุกคามจะเกิดในรูปแบบที่ต่อเนื่องและมีหลายการกระทำ หรือมีการทำซ้ำ ๆ กัน กลุ่มคนที่ชอบคุกคามนั้นมักจะมองเหยื่อเป็นสิ่งที่ของขึ้นหนึ่ง ซึ่งทำให้เหยื่อรู้สึกโกรธ เกลียดบุคคลที่ชอบคุกคามอย่างใดก็ตามปราณี นอกจากนี้พวกเขายังชอบคุกคามมักจะคิดว่าตนเองนั้นสามารถทำอะไรกับเหยื่อก็ได้โดยจะมองว่าเหยื่อเป็นพวกอ่อนแอ ฟุ้งตนเองไม่ได้ทำให้พวกที่ชอบคุกคามคิดว่าเหยื่อเหล่านี้ต้องการความช่วยเหลือ หรือบางครั้งพวกเขายังชอบคุกคามจะคิดว่าเป็นการสมควรอย่างยิ่งที่จะต้องลงโทษเหยื่อ ตามที่พวกเขาเห็นสมควร นอกจากนี้แล้วพวกเขายังมักจะทำให้เหยื่อนั้นตกอยู่ในความหวาดกลัว หรือวิตกกังวลว่าจะเกิดอันตรายกับตัวเหยื่อหรือครอบครัวรวมถึงคนใกล้ชิดของเหยื่อ ผู้คุกคามเหล่านี้ จะรู้สึกมีอำนาจที่ได้ควบคุมเหยื่อ

นักจิตวิทยามักจะจัดกลุ่มของพวกคุกคามไว้เป็นสองประเภท (Wikipedia, 2557) คือ

1. เป็นโรคจิต หลายคนที่มีพฤติกรรมคุกคามบุคคลอื่นมักจะมีประวัติเป็นผู้ป่วยทางจิตมาก่อน เช่น อาการจิตหลงผิด หรือเป็นพวกแยกจากบุคคลอื่น ซึ่งมีหลายพฤติกรรม เช่น ต่อด้านสังคม ไม่สามารถเข้ากับสังคมได้ หรือเป็นพวกที่ไม่มีสังคม เข้าสังคมไม่เก่ง หรือคิดว่าสังคมไม่ยอมรับตนเอง จนทำให้เกิดการปลีกตัวออกจากสังคม มีอาการเบื่อโลก หรือหวาดระแวง ไม่ไว้วางใจสังคม ไม่ไว้วางใจคนในสังคม หรือคนรอบข้าง

2. ไม่ได้เป็นโรคจิตหรือพวกที่ไม่เคยมีประวัติป่วยทางจิต พวกที่ชอบคุกคามกลุ่มนี้มักจะทำการคุกคามโดยมีอิทธิพลมาจากปัจจัยทางจิตหลายประการเช่นกัน เช่น ความโกรธ ความเกลียด ความหมกมุ่น ความอิจฉา และการถูกปฏิเสธ

การคุกคามทางไซเบอร์หรือโลกออนไลน์ คือการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล การโพสต์ข้อความ ภาพนิ่ง ภาพเคลื่อนไหว ข่าวดู ข้อความซุบซิบนินทาว่าร้าย เพื่อทำอันตราย เป็นอันตราย ก่อความ รังความ คุกคาม รังแกผู้อื่นอย่างจงใจ ใคร่ครวญ ซ้ำซากด้วยความมุ่งร้าย สร้างความเกลียดชัง ความเสื่อมเสีย ถูกเหยียดหยามผู้อื่น (วิทยา ดำรงเกียรติศักดิ์, 2557)

1. นิยามทางกฎหมาย คือ การใช้เทคโนโลยีการสื่อสารอย่างจงใจเพื่อทำอันตรายผู้อื่น เทคนิค/วิธีการ Bullying ที่วัยรุ่นใช้บ่อย ๆ แสสร้งทำตนเป็นผู้อื่น (ปลอมตน) แพร่กระจายข้อความ ข่าวดู อันเป็นเท็จจริงเกี่ยวกับเหยื่อ ส่งหรือกระจายข้อความ ข่าวดู หนายบคาย ช่มชู้ ใช้กลอุบายให้ผู้อื่นเปิดเผยข้อมูล โพสต์รูปภาพของเหยื่อ โดยปราศจากการยินยอม

2. ประเภทการคุกคาม

2.1 Flaming ใช้ภาษาด้วยความโกรธแค้น/กักขฬะ

2.2 Harassment and stalking การส่งข้อความช่มชู้ มุ่งร้าย ซ้ำซาก

2.3 Denigration ส่งหรือ Post ข่าวดู ซุบซิบเพื่อทำลายชื่อเสียง/ทำลายมิตรภาพ

2.4 Impersonation ละเมิดเข้าไปเปิด e-mail ผู้อื่นเพื่อส่งข้อความชั่วร้ายทำให้ผู้อื่นอับอายเสียหาย

2.5 Trickery ใช้อุบายให้บุคคลเผยแพร่ข้อมูลเพื่อกระจายต่อผู้อื่น

2.6 Exclusion การจงใจตัดบางคนออกจากกลุ่ม online

สรุปทฤษฎีจากการตรวจสอบเอกสารแนวคิดการคุกคามทางสื่อออนไลน์ สามารถสรุปได้ว่า “การคุกคามในสื่อออนไลน์” (cyber stalking) เป็นอาชญากรรมรูปแบบใหม่ที่เปลี่ยนแปลงไปจากการคุกคามแบบธรรมดา ถือเป็นรูปแบบหนึ่งของการทำร้ายจิตใจโดยการบุกรุก เข้าไปสู่ชีวิตของเหยื่อ ให้เหยื่ออยู่ในภาวะที่เสี่ยงต่ออันตรายจนอาจทำให้เหยื่อนั้นเป็นโรคจิต นอกจากนั้นยังอาจเป็นอันตรายต่อร่างกายในแนวคิดทฤษฎีนี้

2. ทฤษฎีการตกเป็นเหยื่ออาชญากรรม

แนวคิดเกี่ยวกับการตกเป็นเหยื่อในปัจจุบันสามารถกล่าวแบ่งเป็น ทฤษฎีดังต่อไปนี้ (ปราณีศาวงธรรมรัตน์, 2551)

1. ทฤษฎี Victim Precipitation (การมีส่วนร่วมของเหยื่อ) โดย Marvin Wolfgang อธิบายว่าเหยื่อบางคนเป็นตัวกระตุ้นทำให้ตนเองเผชิญกับเหตุการณ์ที่นำไปสู่การบาดเจ็บหรือความตายได้ เหยื่ออาจมีพฤติกรรมที่แสดงออกมาหรือหนึ่งเฉยก็ได้พฤติกรรมที่แสดงออกเช่น เมื่อมีเหตุการณ์เกิดขึ้น ตัวเหยื่ออาจใช้คำขู่ หรือคำท้าทาย หรืออาจเป็นผู้ช่วย หรือเริ่มก่อนในการทำร้ายก็ได้รูปแบบนี้เรียกว่า victim-precipitation crime หรืออาชญากรรมที่เหยื่อมีส่วนร่วมโดย Marvin Wolfgang ปี 1958 ได้ศึกษาการฆาตกรรมของอาชญากร ได้สรุปพฤติกรรมของเหยื่อที่กระตุ้นให้อาชญากรต้องฆ่า มีตัวอย่างเห็นจากการประทุษร้ายในร้านคาราโอเกะต่าง ๆ หรือจากการที่ภรรยาถูกทำร้ายและขู่จะฆ่าจากสามี จนต้องฆ่าสามี เป็นต้น

อีกรูปแบบหนึ่งที่เกิดขึ้นบ่อยกลุ่มเหยื่อถูกจัดให้อยู่ในพวกหรือกลุ่มๆหนึ่งที่ทำให้ผู้กระทำรู้สึกกลัวไม่ปลอดภัย ทำลายชื่อเสียง เกียรติยศ สถานะรวมถึงเศรษฐกิจ ความเป็นอยู่ต่าง ๆ ที่เรียกว่าอาชญากรรมแห่งความเกลียด(Hate Crime)กรณีผู้อพยพลี้ภัยที่ย้ายมาอยู่ในชุมชนในประเทศอเมริกา

ทำให้อเมริกันชน รู้สึกว่าถูกแข่งขันเรื่องการแย่งงาน ความมั่นคงในชีวิต ความเป็นอยู่เดิมๆ เปลี่ยนไป ทำให้เกิดความเกลียดกลัวกลุ่มผู้ลี้ภัยจึงเป็นเป้าหมายหรือ เหยื่อให้ถูกกระทำต่าง ๆ นานา เช่น กรณีกลุ่มคนขาวใส่ถุงคลุมศีรษะเข้าร้านขายของชำของคนจีนโดยไม่รู้จักกันมาก่อนได้ทำลายของในร้านค้าเสียหาย เป็นต้น

2. ทฤษฎี Live style (รูปแบบของวิถีชีวิต) นักอาชญวิทยา Gary Sensen & David Brownfield เชื่อว่ารูปแบบของวิถีชีวิตของคนทำให้ตนเป็นเหยื่อ อาชญากรรมได้บุคคลที่ตกเป็นเหยื่อการค้ำมนุษย์มักพบว่า มีรูปแบบของวิถีชีวิตที่ยากจนขาดแคลน แต่ต้องการความสะดวกสบาย ความมั่งคั่ง หรือหลีกเลี่ยงสภาพความยากจน ดังนั้นเมื่อ มีบุคคลมาชักชวนให้ไปทำงานรายได้ดีจึงตัดสินใจไปทำงานแต่สุดท้ายกลายเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์ในรูปแบบการค้าแรงงานทาส การค้าประเวณี เป็นต้น (ปราณีศาวงธรรมรัตน์, 2551)

3. ทฤษฎี Routine Activity Theory (RAT) นักทฤษฎี Lawrence Cohen & Marcus

Felson ได้ทำวิจัยเกี่ยวกับการกักขังประจำวันของคนทำให้คนตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมได้ ประเภทอาชญากรรมที่รุนแรงต่อบุคคลหรือประทุษร้ายต่อทรัพย์สินเกิดจากการปฏิบัติ กิจวัตรประจำวันของแต่ละคนซึ่งมีองค์ประกอบ 3 ประการเป็นเหตุทำให้เกิดอาชญากรรม RAT จึงถูกขนานนามว่าสามเหลี่ยมอันเป็นพื้นฐานของการเกิดอาชญากรรม อันได้แก่

3.1 เป้าหมายที่เหมาะสมในการเกิดอาชญากรรม (Suitable Target)

3.2 ภาวะของการขาดการป้องกันไม่ให้เกิดอาชญากรรม (Absence of a Capable Guardian)

3.3 ตัวอาชญากร (Likely Offender)

จากปัญหาข้างต้นผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาแนวทางการป้องกันการตกเป็นเหยื่อคุกคามทางเพศของเด็กในโลกออนไลน์ ซึ่งจะเป็นข้อมูลที่เป็นประโยชน์ สำหรับหน่วยสังคมที่เล็กที่สุดอย่างสถาบันครอบครัว และขยายความร่วมมือไปสู่หน่วยสังคมที่ใหญ่ขึ้นในทุกระดับ ทั้งในระดับชุมชน ระดับประเทศ ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการถูกคุกคามทางเพศบนสื่อสังคมออนไลน์ของเด็กและเยาวชนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาการตกเป็นเหยื่อคุกคามทางเพศของเด็กในโลกออนไลน์
2. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการป้องกันการตกเป็นเหยื่อทางเพศของเด็กในโลกออนไลน์
3. เพื่อเสนอแนะแนวทางการป้องกันการตกเป็นเหยื่อทางเพศของเด็กในโลกออนไลน์

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative) โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้วิจัยได้กำหนดวิธีการดำเนินการวิจัยดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง (Key informant) ในการวิจัยเชิงคุณภาพด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In Depth Interview) ได้แก่ กลุ่มตัวอย่างที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับข้อมูลเชิงลึกในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ จำนวน 10 คน คือ เจ้าหน้าที่ สังกัด กระทรวงการพัฒนาสังคม และความมั่นคงของมนุษย์จำนวน 1 คน เจ้าหน้าที่สังกัดกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม จำนวน 1 คน เจ้าหน้าที่ คณะทำงานปราบปรามการล่วงละเมิดต่อเด็กทางอินเทอร์เน็ต (TICAC) จำนวน 2 คน เจ้าหน้าที่ กองบังคับการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับอาชญากรรมทางเทคโนโลยี (ปอท) จำนวน 2 คน เจ้าหน้าที่ กองบังคับการปราบปรามการฉ้อโกง (ปคม) จำนวน 2 คน เจ้าหน้าที่ ทีมสหวิชาชีพ (อัยการ) จำนวน 1 คน เจ้าหน้าที่ องค์การภาคเอกชน จำนวน 1 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1.แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล และแบบสัมภาษณ์เชิงลึกแบบกึ่งโครงสร้าง (semi-structure in-depth interview) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยออกแบบจากการประมวลแนวคิด ทฤษฎีที่ได้ทำการทบทวนวรรณกรรมในประเด็นที่เกี่ยวข้องซึ่งถูกกำหนดเป็นแนวคำถามเพื่อกำหนดทิศทางในการสัมภาษณ์เพียงเท่านั้น โดยในการสัมภาษณ์ คำถามอาจถูกเปลี่ยนแปลงไปตามบริบทที่เกิดขึ้นขณะสัมภาษณ์

2.แบบบันทึกสนาม (Field note) ผู้วิจัยทำการบันทึกข้อมูลในระหว่างการสัมภาษณ์ให้ครอบคลุมทุกด้าน

3.เทปบันทึกการสัมภาษณ์ ก่อนทำการสัมภาษณ์ทุกครั้ง ผู้วิจัยขออนุญาตผู้ให้ข้อมูลในการบันทึกเสียง และทำการบันทึกเสียงเมื่อได้รับการยินยอมจากผู้ให้ข้อมูลเท่านั้น โดยผู้วิจัยจะทำการถอดเทปบันทึกการสัมภาษณ์และพิมพ์ข้อความผ่านโปรแกรม Microsoft word โดยไม่มีการเปลี่ยนแปลงคำพูดใดๆของผู้ให้ข้อมูลเพื่อจะได้นำข้อมูลมาเข้าสู่กระบวนการวิเคราะห์ และประมวลผลต่อไป

วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล

1.การศึกษาจากเอกสาร (Documentary research) เพื่อใช้ในการกำหนดขอบเขต เนื้อหา ทิศทางของการศึกษา และแนวทางการสัมภาษณ์ จากการรวบรวมข้อมูลต่างๆ ซึ่งปรากฏในเอกสารที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ทำการศึกษา ไม่ว่าจะเป็นจากหนังสือ วารสาร วิทยานิพนธ์ งานวิจัย แนวคิด ทฤษฎี หรือเอกสารอื่นที่เกี่ยวข้อง ทั้งในประเทศไทย และต่างประเทศ โดยมีคำถามที่ได้กำหนดเป็นแนวทางในการสัมภาษณ์ อาทิ ข้อมูลสภาพปัญหาการตกเป็นเหยื่อคุกคามทางเพศของเด็กในโลกออนไลน์ ปัญหาและอุปสรรคในการป้องกันการตกเป็นเหยื่อการถูกคุกคามทางเพศของเด็กในโลกออนไลน์ แนวทางการป้องกันการตกเป็นเหยื่อคุกคามทางเพศของเด็กในโลกออนไลน์

2.การศึกษาภาคสนาม (Field research) ซึ่งผู้วิจัยทำการศึกษาภาคสนามด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก (in-depth interview) โดยใช้แบบสอบถามในการเก็บข้อมูลส่วนบุคคลและแบบสัมภาษณ์เชิงลึกแบบกึ่งโครงสร้าง (semi-structure in-depth interview)

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยทำการนำข้อมูลที่ได้จากการค้นคว้าหาเอกสาร (documentary research) และการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (in-depth interview) มาพิจารณาตามประเด็นที่ตั้งไว้ และวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาแนวทางการป้องกันการตกเป็นเหยื่อคุกคามทางเพศของเด็กในโลกออนไลน์ โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis Technique) อย่างละเอียด ซึ่งผู้วิจัยนำเสนอผลวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้มาจากการศึกษาเอกสาร และการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกในลักษณะเชิงพรรณนา (Descriptive Analysis)

ผลการวิจัย

1. สภาพปัญหาการตกเป็นเหยื่อคุกคามทางเพศในสื่อสังคมออนไลน์ปัจจุบันมีจำนวนมากขึ้น สาเหตุการคุกคามทางเพศในโลกออนไลน์ เกิดจากหลายสาเหตุทั้งจากตัวของเด็กที่เทคโนโลยีสามารถเข้าถึงได้ง่ายขึ้น การเข้าถึงโซเชียลมีเดียเข้าถึงอินเทอร์เน็ตได้ง่ายขึ้น ไม่ถูกจำกัดเรื่องสถานที่ และเวลาในการเข้าถึง ตัวของเด็กเองมีการรับรู้สื่อหรือว่ามีภาระวังตัวเองที่ต่างกันออกไปในเด็กแต่ละคน รวมถึงการตอบสนองเมื่อเกิดเหตุหรือถูกกระทำก็จะแตกต่างกันออกไป เด็กบางคนอาจจะเจ็บ หรือซึมเศร้าเก็บไว้หรือบางคนก็อาจจะบอกพ่อแม่ผู้ปกครอง ครอบครัวของเด็กขาดความอบอุ่น ทำให้เด็กต้องพึ่งพาสังคมออนไลน์ ผู้ปกครองไม่สามารถอบรมได้มากพอ สภาพแวดล้อมที่เด็กอยู่ รวมไปถึงเพื่อนของเด็ก และตัวผู้กระทำความผิด มักจะเป็นคนที่มีความชำนาญ หรืออยู่ในแวดวง การกระทำความผิดทำให้รู้จุดอ่อนของเด็กกว่าจะสามารถเข้าไปล่อลวงได้อย่างไร จะทำพฤติกรรมลักษณะไหน จะสามารถล่อลวงละเมิดทางเพศเด็กได้ ซึ่งเด็กแต่ละคนความรู้ในเรื่องนี้ที่ไม่เท่ากัน รูปแบบการคุกคามทางเพศในโลกออนไลน์ มีดังนี้คือ การกลั่นแกล้งทางเพศ การข่มขู่ทางเพศ การลวนลามทางเพศ และการอนาจารทางเพศ

2. ผลการศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการป้องกันการตกเป็นเหยื่อทางเพศของเด็กในโลกออนไลน์ พบว่า กฎหมาย บทลงโทษตลอดจนนโยบายของรัฐ เกี่ยวกับการป้องกันการถูกคุกคามทางเพศในโลกออนไลน์ มีความสอดคล้องเหมาะสม แต่การดำเนินการนำผู้ต้องหามาลงโทษนั้นมีความลำบาก เนื่องจากว่าในโลกออนไลน์นั้น ไม่สามารถเก็บพยานหลักฐานได้ครบทั้งหมด และขาดการประสานงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานภาครัฐ ภาครัฐกับภาคเอกชน และการได้รับการสนับสนุนจากภาคเอกชนยังไม่เพียงพอทั้งด้านงบประมาณ ด้านข้อมูล และบุคลากรยังไม่เพียงพอ อีกประเด็นสำคัญคือ เมื่อผู้กระทำความผิด เมื่อถูกปล่อยตัวแล้ว มักจะกระทำความผิดซ้ำ

3. แนวทางการป้องกันการตกเป็นเหยื่อทางเพศของเด็กในโลกออนไลน์ ดังนี้

3.1 ข้อเสนอแนะแนวทางการป้องกันการตกเป็นเหยื่อทางเพศของเด็กในโลกออนไลน์สำหรับหน่วยงานภาครัฐ มีดังนี้

1) รัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรมีการดำเนินการเชิงรุก โดยใช้สื่อสังคมออนไลน์ เพื่อให้ความรู้แก่เด็กและเยาวชน ออกมาตรการเชิงรุกในการประชาสัมพันธ์ ลงในอินเทอร์เน็ตให้ความรู้กับประชาชน ยิ่งประชาชนรู้มาก ผู้ตกเป็นเหยื่อน้อยลง ให้ผู้ปกครองรู้ว่าดูแลเด็กอย่างไรให้ปลอดภัย

2) เจ้าหน้าที่รัฐที่เกี่ยวข้องให้ความสำคัญกับคดีและเหยื่อ เช่น ไม่เผยแพร่ให้เหยื่อได้รับความอับอาย ห้ามให้มีการโทษเหยื่อเช่นว่า การที่เด็กตกเป็นเหยื่อการคุกคามทางเพศนั้น เนื่องจากว่าเด็กมีพฤติกรรมที่ไม่ดีเอง

3) สถาบันการศึกษา สร้างความรู้ความเข้าใจ ความตระหนักในการป้องกันการถูกคุกคาม วิธีการใช้สื่อสังคมออนไลน์ที่ถูกต้องและเหมาะสม ตลอดจนให้ความรู้เด็กและวิธีรับมือกับรูปแบบภัยคุกคามในปัจจุบันเพื่อให้เด็กมีความรู้และไม่ตกเป็นเหยื่อ

3.2 ข้อเสนอแนะแนวทางการป้องกันการตกเป็นเหยื่อทางเพศของเด็กในโลกออนไลน์สำหรับองค์กรเอกชน มีดังนี้

1) องค์กรเอกชน หรือภาคเอกชน ร่วมเสริมสร้างความตระหนักรู้เกี่ยวกับการป้องกันการตกเป็นเหยื่อคุกคามทางเพศของเด็กและเยาวชนในโลกออนไลน์ เพื่อลดความเสี่ยงในการที่เด็กหรือเยาวชนจะถูกคุกคามทางเพศในโลกออนไลน์ หากเด็กมีความรู้และเข้าใจถึงความเสี่ยงในการถูกคุกคามนี้ เด็กก็จะสามารถป้องกันได้

2) องค์กรเอกชนหรือภาคเอกชนควรให้การสนับสนุนทรัพยากรต่าง ๆ ทั้งทางด้านงบประมาณ บุคลากร และข้อมูล เนื่องจากภาครัฐมีทรัพยากรดังกล่าวไม่เพียงพอ

3.3 ข้อเสนอแนะแนวทางการป้องกันการตกเป็นเหยื่อทางเพศของเด็กในโลกออนไลน์สำหรับผู้ปกครอง มีดังนี้คือ ผู้ปกครองสร้างความรู้ความเข้าใจแลบุตรหลาน ลดช่องว่างระหว่างวัย ซึ่งจะเป็นการสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีให้กับเด็กและเยาวชน และไม่นำข้อมูลต่าง ๆ ของเด็กและเยาวชน ซึ่งเป็นข้อมูลส่วนตัวซึ่งจะทำให้มีฉาวชืพเข้าถึงได้ง่าย โพสต์ในสื่อสังคมออนไลน์ต่าง ๆ

3.4 ข้อเสนอแนะแนวทางการป้องกันตนเองไม่ให้ตกเป็นเหยื่อทางเพศในโลกออนไลน์มีดังนี้คือ ให้เด็กได้มีความรู้ความเข้าใจในการใช้สื่อสังคมออนไลน์ ปลุกฝังค่านิยมการรักตนเองให้กับเด็ก รู้จักวิธีป้องกันตนเองไม่ให้เป็เหยื่อของการถูกคุกคามทางเพศ

สรุปและอภิปรายผล

1. จากสรุปผลการศึกษาสภาพปัญหาการตกเป็นเหยื่อคุกคามทางเพศของเด็กในโลกออนไลน์พบว่า รูปแบบการคุกคามทางเพศในโลกออนไลน์ ประกอบไปด้วย การกลั่นแกล้งทางเพศ ได้แก่ การล้อเลียนร่างกาย การล้อเลียนเพศสภาพ การปลอมตัวแล้วส่งเนื้อหาทางเพศ การข่มขู่ทางเพศ ได้แก่ การกดดันให้ส่งภาพที่เกี่ยวข้องกับเรื่องเพศของเหยื่อ การข่มขู่ว่าจะล่อลวงละเมิดทางเพศ การแบล็คเมล์ การกระตุ้นให้ผู้อื่นล่อลวงละเมิดทางเพศอีกคน การลวนลามทางเพศ ได้แก่ การคอมเมนต์ลวนลามทางเพศ การเล่าโจ่งเรื่องเพศ การขอทำกิจกรรมทางเพศกับบุคคลอื่นในโลกออนไลน์ การติดต่อภาพของผู้อื่นให้ดูยั่วยวนทางเพศ และการอนาจารทางเพศ ได้แก่ การบันทึกภาพเพศสัมพันธ์ที่ไม่เต็มใจ การถ่ายหรือส่งต่อคลิปภาพทางเพศของเหยื่อโดยไม่ได้รับความยินยอม การชักชวนขายบริการทางเพศ เป็นปัญหาที่พบมากในปัจจุบัน ทั้งนี้เป็นเพราะว่าเด็กและเยาวชนสามารถที่จะเข้าถึงอินเทอร์เน็ต สื่อสังคมออนไลน์ต่าง ๆ ได้ง่าย และรวดเร็วมาก สอดคล้องกับผลการศึกษาของ บาร์เมษฐ์ ดวงเพชร (2559) ที่ได้ศึกษาเรื่อง การคุกคามทางสื่อออนไลน์ต่อนักศึกษาในจังหวัดเชียงใหม่ ผลการศึกษาพบว่า วิธี การคุกคามทางสื่อออนไลน์ของนักศึกษา ได้แก่ เคยถูกโพสต์ภาพ หรือคลิปวิดีโอขณะคุกคาม ทำให้ตนรู้สึกอับอายต่อสังคมรอบข้าง กลุ่มที่ถูกคุกคามมากจะถูกโพสต์ภาพความสัมพันธ์ระหว่างตนกับแฟน หรือภาพในอดีตของตนเองที่น่าอับอาย ทำให้เหยื่อเสียชื่อเสียงและต้องการแก้แค้นเหยื่อ กลุ่มที่ถูกคุกคามรุนแรงน้อยใช้การโพสต์ประจาน ภาพถ่าย หรือคลิปวิดีโอในลักษณะที่ทำให้เหยื่อเกิด

ความอับอาย แตกต่างกับกลุ่มคุกคามความรุนแรงมากที่โพสต์ประจานในลักษณะข่มขู่ให้ได้รับความเดือดร้อนโดยตรง นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ เปรมฤดี บุญตามช่วย (2550) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง การตกเป็นเหยื่อจากการถูกคุกคามทางอินเทอร์เน็ต : ศึกษากรณีผู้ใช้โปรแกรมการสนทนาทางอินเทอร์เน็ต พบว่า กลุ่มที่มีความเสี่ยงที่จะตกเป็นเหยื่อจากการถูกคุกคามทางอินเทอร์เน็ต ได้แก่ กลุ่มตัวอย่างที่มีเป้าหมายในการหาเพื่อนใหม่และหาคู่ทางอินเทอร์เน็ตซึ่ง และมีโอกาสถูกคุกคามโดยใช้คำหยาบ และถูกคุกคามจากไวรัสคอมพิวเตอร์ เพิ่มขึ้น กลุ่มตัวอย่างที่มีเพื่อนทางอินเทอร์เน็ตจำนวนมากมีโอกาสถูกคุกคามทางเพศ โดยวาจาและถูกล่อลวงให้ ไปพบเจอมากกว่ากลุ่มที่มีเพื่อนน้อย นอกจากนี้ผลการศึกษายังพบว่า การคุกคามทางเพศต่อเด็กและเยาวชนทางสื่อออนไลน์ ส่งผลกระทบต่อตัวเด็ก ทั้งทางด้านร่างกาย สภาพจิตใจ และสังคม สุขภาพจิตไม่ดี เกิดภาวะซึมเศร้า อยากฆ่าตัวตาย เนื่องจากรู้สึกอับอาย หวาดกลัว กังวลใจ ถูกเพื่อนดูถูก เกลียดชัง ไม่เป็นที่ยอมรับในสังคม เกิดความเครียด บางคนเกิดบาดแผลในรวมถึงสภาพจิตใจ เมื่อเพื่อนโรงเรียนเห็นภาพหรือวิดีโอลามกของเด็ก ก็จะมีปัญหาโดยให้เด็กลาออก หรือเด็กบางคนต้องย้ายที่เรียน เพื่อหนีสังคมเดิมๆ ส่งผลทำให้ผลการเรียนต่ำลง และ ผลกระทบต่อครอบครัว ทำให้รู้สึกอับอาย ครอบครัวไม่เข้าใจ และรับไม่ได้กับสิ่งที่เกิดขึ้น จะทำให้ความสัมพันธ์ในครอบครัวลดลง เป็นไปในทิศทางเดียวกับผลการศึกษาของ บารเมษฐ์ ดวงเพชร (2559) ที่พบว่าผลกระทบจากการถูกคุกคามทางสื่อสังคมออนไลน์ ทำให้เหยื่ออับอาย เสื่อมเสียชื่อเสียงในสังคม ทรมานได้รับความเสียหาย เกิดความหวาดระแวง รู้สึกเสียใจ เกิดการทำร้ายร่างกายตนเองของเหยื่อ ทำร้ายผู้คุกคาม ผลกระทบต่อสังคม เช่น ถูกสังคมรอบข้างรังเกียจ ได้รับความกดดันจากครอบครัว และ เกิดปัญหาในครอบครัว

2. ปัญหาและอุปสรรค ในการป้องกันการตกเป็นเหยื่อทางเพศของเด็กในโลกออนไลน์ จากการศึกษาพบว่า กฎหมายและบทลงโทษ เกี่ยวกับการถูกคุกคามทางเพศในโลกออนไลน์ มีความเหมาะสม และสอดคล้องกับนโยบายของรัฐ แต่การดำเนินการนำผู้ต้องหามาลงโทษนั้นมีความลำบาก หน่วยงานภาครัฐ มีการประสานงานกันน้อย ความร่วมมือของภาคเอกชนกับหน่วยงานภาครัฐ มีน้อย และล่าช้า เช่น ไม่สามารถสืบค้นหาต้นตอการกระทำผิด ขั้นตอนการให้ข้อมูลเกี่ยวกับ IP Address มีความล่าช้า และเจ้าหน้าที่ของรัฐยังขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวทางการดำเนินการต่าง ๆ สอดคล้องกับ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์(2560) ที่กล่าวถึงการดำเนินงานส่งเสริมและปกป้องคุ้มครองเด็กและเยาวชนในการใช้สื่อออนไลน์ ทั้งด้านการออกกฎหมาย นโยบาย ยุทธศาสตร์ มาตรการ การดำเนินโครงการ/กิจกรรมเพื่อส่งเสริมและคุ้มครองเด็กและเยาวชน แต่พบว่าการมีส่วนร่วมของหลายภาคส่วนมีการดำเนินงานเน้นเฉพาะเป้าหมายของแต่ละหน่วยงานหรือองค์กร ยังไม่มีเป้าหมายร่วมกัน เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหการใช้สื่อออนไลน์ของเด็กและเยาวชน

3. ข้อเสนอแนะแนวทางการป้องกันการตกเป็นเหยื่อทางเพศของเด็กในโลกออนไลน์ทั้งหน่วยงานภาครัฐ เอกชน และผู้ปกครอง พบว่า รัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรมีการดำเนินการเชิงรุก โดย

ใช้สื่อสังคมออนไลน์ เพื่อให้ความรู้แก่เด็กและเยาวชน ออกมาตรการเชิงรุกในการประชาสัมพันธ์ ลงในอินเทอร์เน็ตให้ความรู้กับประชาชน ยิ่งประชาชนรู้มาก ผู้ตกเป็นเหยื่อน้อยลง ให้ผู้ปกครองรู้ว่าจะดูแลเด็กอย่างไรให้ปลอดภัย สร้างความรู้ความเข้าใจ ความตระหนักในการป้องกันการถูกละเมิด การใช้อินเทอร์เน็ตที่ถูกต้องและเหมาะสม ตลอดจนให้ความรู้เด็กและวิธีรับมือกับรูปแบบภัยคุกคามในปัจจุบันเพื่อให้เด็กมีความรู้และไม่ตกเป็นเหยื่อ องค์กรเอกชนหรือภาคเอกชน ร่วมเสริมสร้างความตระหนักรู้เกี่ยวกับการป้องกันการตกเป็นเหยื่อคุกคามทางเพศของเด็กและเยาวชนในโลกออนไลน์ เพื่อลดความเสี่ยงในการที่เด็กหรือเยาวชนจะถูกคุกคามทางเพศในโลกออนไลน์ หากเด็กมีความรู้และเข้าใจถึงความเสี่ยงในการถูกละเมิดนี้ เด็กก็จะสามารถป้องกันได้และสนับสนุนทรัพยากรต่าง ๆ ทั้งในรูปแบบของงบประมาณ ข้อมูล ส่วนผู้ปกครอง ควรสร้างความรู้ความเข้าใจดูแลบุตรหลาน ลดช่องว่างระหว่างวัย ให้ความรักความอบอุ่น การดูแลเอาใจใส่ซึ่งจะเป็นการสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีให้กับเด็กและเยาวชน สอดคล้องกับ ยุทธศาสตร์ส่งเสริมและปกป้องคุ้มครองเด็กและเยาวชนในการใช้อินเทอร์เน็ต (2560) คือการพัฒนากลไกและเครือข่ายที่เป็นเอกภาพและมีประสิทธิภาพ มาตรการ ส่งเสริมและสนับสนุนให้มีเครือข่ายภาคประชาสังคมที่ทำงานเชื่อมประสานและบูรณาการกับการทำงานของภาครัฐและผู้ประกอบการทั้งในประเทศและต่างประเทศ รวมถึงพัฒนาเชื่อมโยง hotline และ helpline โดยมีการพัฒนามาตรฐานการปฏิบัติ (Standard of Procedure : SoP) ของระบบปกป้องและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จากสื่อออนไลน์ และสร้างความเข้าใจร่วมกัน การจัดระบบปกป้องคุ้มครองและเยียวยาเด็กและเยาวชน สร้างองค์ความรู้และการวิจัย การเสริมสร้างศักยภาพเด็ก เยาวชน และบุคคลแวดล้อม และการสร้างความตระหนักสาธารณะ โดยการสร้างความตระหนักให้สังคมเรื่องการรู้เท่าทันสื่อออนไลน์ ได้แก่ ส่งเสริมและสนับสนุน ให้สื่อสาธารณะมีพื้นที่การสื่อสารเรื่องการรู้เท่าทันสื่อออนไลน์ ส่งเสริมการผลิตสื่อประเภทต่าง ๆ ในเด็กและเยาวชน และประชาชนทั่วไป รวมทั้งสร้างความร่วมมือ/พันธมิตรกับผู้ที่มีอิทธิพลทางความคิดเพื่อเป็นสื่อกลางในการสร้างความตระหนัก ในการรู้เท่าทันสื่อออนไลน์แก่สังคม ส่งเสริมการผลิตสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์ สร้างมาตรการจูงใจให้ผู้ผลิตสื่อที่ปลอดภัยและสร้างสรรค์สำหรับเด็กและเยาวชน ส่งเสริมเครือข่ายเด็กและเยาวชน ในการผลิตสื่อสร้างสรรค์เพื่อสร้างการเรียนรู้และเข้าถึงเด็กและเยาวชน สนับสนุนสื่อมวลชนให้ตระหนักถึงความสำคัญของการกระทำความรุนแรงระหว่างเด็ก ด้วยกันเองบนอินเทอร์เน็ต และเผยแพร่วิธีการแก้ไขปัญหาความรุนแรงดังกล่าวให้แก่สังคมเด็ก เยาวชน และผู้ที่ทำงานกับเด็กและเยาวชน โดยเฉพาะการเผยแพร่และรณรงค์ให้มีการใช้อินเทอร์เน็ตอย่างสร้างสรรค์ สร้างกลไกการติดตามสถานการณ์สื่อเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ด้านการปกป้องคุ้มครองเด็กและเยาวชนในการใช้อินเทอร์เน็ตให้แก่ผู้ผลิตสื่อและสาธารณชน และพัฒนากลไกเพื่อสนับสนุนการดำเนินงานร่วมกับองค์กรในระดับนานาชาติ เช่น ให้มีฐานข้อมูลระดับชาติที่สามารถเชื่อมโยงกับระบบฐานข้อมูลของตำรวจสากล

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

1. จากการศึกษาวิจัยพบว่า การคุกคามทางเพศของเด็กในโลกออนไลน์ มีหลายหลายรูปแบบ ลักษณะการคุกคาม ดังนั้นผู้ปกครอง ครู ตลอดจนเจ้าหน้าที่ภาครัฐ ตลอดจนหน่วยงานภาคเอกชน ควรสร้างการตระหนัก ความรู้ความเข้าใจในการใช้สื่อสังคมออนไลน์ และป้องกันตนเองไม่ให้ตกเป็นเหยื่อการคุกคามทางเพศในโลกออนไลน์

2. นำข้อเสนอแนะแนวทางการป้องกันการตกเป็นเหยื่อคุกคามทางเพศของเด็กในโลกออนไลน์ เสนอต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องตลอดจนเผยแพร่ผลการวิจัยเพื่อนำไปใช้ในการป้องกันการตกเป็นเหยื่อคุกคามทางเพศของเด็กในโลกออนไลน์

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการป้องกันการตกเป็นเหยื่อคุกคามทางเพศของเด็กในโลกออนไลน์

2. ควรมีการศึกษากับกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นผู้ถูกคุกคามทางเพศ เพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมการคุกคามซึ่งเป็นข้อมูลตรงจากเหยื่อ อันจะนำไปสู่การแก้ไขต่อไป

3. ควรมีการศึกษาผลจากการนำแนวทางการป้องกันการตกเป็นเหยื่อคุกคามทางเพศของเด็กในโลกออนไลน์ ไปใช้

บรรณานุกรม

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. (2560). *ยุทธศาสตร์ส่งเสริมและปกป้องคุ้มครองเด็กและเยาวชนในการใช้สื่อออนไลน์*. กรุงเทพฯ : กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์.

จิรศักดิ์ ภูมิเจริญ. (2563, 25 เมษายน). *เอกสารประกอบการเรียนการสอนวิชา 400-13-01 เทคโนโลยีสารสนเทศบูรณาการ (integrated information technology)*. [ระบบออนไลน์]. http://lms.rmutsb.ac.th/elearning/claroline/document/document.php?cidReset=true&cidReq=4001301_003.

บาร์เมษฐ์ ดวงเพชร. (2559). *การคุกคามทางสื่อออนไลน์ต่อนักศึกษาระดับอุดมศึกษาในจังหวัดเชียงใหม่*. การค้นคว้าอิสระปริญญาโทบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยแม่โจ้.

เปรมฤดี บุญตามช่วย. (2550). *การตกเป็นเหยื่อจากการถูกคุกคามทางอินเทอร์เน็ต : ศึกษากรณีผู้ใช้โปรแกรมการสนทนาทางอินเทอร์เน็ต*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหิดล.

- ธวัชชัย แม่นคร. (2562). กลยุทธ์การนำเสนอสารของเฟซบุ๊กแฟนเพจบริษัททัวร์ชั้นนำของประเทศไทย. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- รักษิศา โพธิ์พิทักษ์กุล. (2550). มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองทางอินเทอร์เน็ต. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (องค์การมหาชน). (2562). รายงานผลการสำรวจพฤติกรรมผู้ใช้อินเทอร์เน็ตในประเทศไทย. กรุงเทพฯ: สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (องค์การมหาชน).
- World internet users statistics. (2020, 24 March). *Internet user in the world*. [ระบบออนไลน์]. <http://www.internetworldstats.com/stats.htm>.